

Nr 2011

av herrar Henmark och Nelander

i anledning av Kungl. Maj:ts proposition 1973:136 om förskoleverksamhetens utbyggnad och organisation.

Principen om förskola tillgänglig för alla barn i viss ålder men utan obligatorium hälsas med stor tillfredsställelse, liksom förslagen till speciella åtgärder för att tillgodose glesbygdens behov. Man betonar att samarbete med föräldrar bör skapas och vidmakthållas och att särskild uppmärksamhet skall ägnas barn med speciella behov. Yrkesarbetande och speciellt ensamstående föräldrar bör få samhällets stöd för barntillsyn också för barn av lägre ålder än de för vilka förskolan är avsedd. — Alla dessa uttalanden är beaktansvärda och bör kunna sanktioneras av alla.

Trots dessa positiva grundlinjer ger emellertid propositionen i vissa avseenden anledning till tveksamhet och besvikelse. Det gäller framför allt inställningen till den förskoleverksamhet som redan nu bedrivs i kyrklig samt i kristna och ideella sammanslutningars regi. Där konstateras helt enkelt att "varken församlingarnas kristna verksamhet bland barn i förskoleåldern eller de ideella organisationernas förskoleverksamhet kan tillgodose förut nämnda målsättning". Vilken är då denna "förut nämnda" målsättning?

I propositionen (s. 60) anges:

Utredningen har framhållit att förskolans verksamhet bör inriktas på att ge varje barn bästa möjliga förutsättningar att utvecklas till en öppen och hänsynsfull person med förmåga att samarbeta med andra. Verksamheten bör vidare inriktas på att ge barnen möjligheter att utveckla och stabilisera en uppfattning om sig själva som individer med möjlighet till att samverka med sin omgivning. Barnen bör också före skolinträdet träna sig att förstå vissa grundläggande begrepp.

Statsrådet instämmer i utredningens målsättning.

Denna målsättning kan enligt propositionen icke tillgodoses av folkrörelse- och kristna förskolor, där dock ett rent personligt intresse för den uppväxande ungdomen är den verksamaste drivkraften bakom arbetet, under det att den väl kan tillgodoses inom en kommunalt ordnad förskola. Det är ett nedvärderande betyg åt en verksamhet som genom ekonomiska och personella uppoffringar bedrivits kanske flera år och delvis fyllt ett behov som visat sig så nödvändigt att regeringen nu i efterhand funnit skäl att lagstiftningsvägen tillgodose detsamma.

Som skäl för att kristna och ideella förskolor icke kan tillgodose den allmänna förskolans målsättning har anförts dels att dessa måste ha en speciell inriktning, dels att de har en speciell rekryteringsbas. Självfallet kommer en kristen förskola att präglas av exempelvis en attityd av värnad inför heliga ting och ha inslag av kristet innehåll, och en ideell

förskola vill givetvis bidra till en positiv attitydbildning i förhållande till den verksamhet som föreningen företräder, men dessa förhållanden kan knappast minska möjligheten att förverkliga den ovan anförda målsättningen. Tvärtom bör denna speciella inriktning kunna för de intresserade ge något utöver denna. Beträffande rekryteringsbasen är det i allmänhet så att föreningar och samfund med verksamhet bland barn söker bryta tendenser till isolering och därför hälsar deltagare av alla folkskikt välkomna. Men givetvis tillgodoser sådana skolor ett behov för sådana föräldrar, som är angelägna att deras barn får en kristen eller ideell miljöpåverkan.

Vad statsrådet Odhnoff framhåller på s. 61 är väsentligt:

De första levnadsåren har otvivelaktigt en avgörande betydelse för barnens utveckling. Det är då grunden läggs för en mångsidig utveckling av såväl sociala och känslomässiga som motoriska och intellektuella sidor av personligheten. Det är enligt min mening viktigt att samhället genom olika insatser ger familjen stöd och hjälp under dessa faser av barnens utveckling.

Det är förstäeligt om föräldrar med kristen livsåskådning, som de uppfattar som det högsta värde livet kan ge, är angelägna att deras barn under den för utvecklingen viktigaste tiden bibringas sådana attityder och värderingar som är positiva i förhållande till denna livsåskådning. Det gäller emellertid icke enbart föräldrar med kristen livsåskådning, utan många andra har sådan respekt för vårt kristna kulturarv att de gärna vill föra dess värderingar vidare till sina barn. Skall ett gott föräldrasamarbete skapas mellan förskola och föräldrar, är en förståelse på denna punkt väsentlig. I propositionen (s. 76) framhålls att "frågor som rör etiska spörsmål och religion kan i förskola behandlas genom att personalen i nära samarbete med föräldrarna försöker möta barnen i deras frågor". Föräldrasamarbetet behandlas ingående på s. 75. Där understryks vikten av att föräldrasamarbetet tar sikte på kontakten med alla föräldrar. På s. 73 behandlas organisationen inom en förskola. Där anges att till och med barnen bör ha viss frihet att välja den bland personalen som de finner den naturligaste kontakten med. Detta föräldrasamarbete och denna valmöjlighet bör kunna resultera i att föräldrarna får sina allvarligaste intentioner beaktade och att barnen kan välja den grupp som för dem ger den bästa kontaktmöjligheten.

Statsrådet Odhnoff framhåller att såväl församlingarna inom svenska kyrkan som andra kristna och ideella organisationer har rätt att fortsätta sin verksamhet. Hon förutsätter emellertid att verksamheten till tid och plats förläggs på ett sådant sätt att ingen konkurrenssituation uppstår. Detta kan innebära att dessa organisationer hänvisas till helt onormala tider för sin verksamhet. Läger man härtill att de fria samfunden och de ideella organisationerna skall nödgas arbeta utan statligt eller kommunalt stöd, blir givetvis dessas möjlighet att existera ifrågasatt.

Icke minst i ett läge då huvuddelen av utbildningsresurserna saknas finns skäl av både ekonomisk och personell art att tillvarata alla de tillgångar av förskolor och barnstugor som finns inom kommunerna och,

i den mån vederbörande huvudman är villig därtill, inordna dem i den föreskrivna utbyggnadsplanen. Härigenom kan sannolikt vissa investeringskostnader undvikas, verksamheten komma i gång snabbare, kommunens resurser utnyttjas i högre grad och föräldrarnas och barnens behov bättre tillgodoses. Framför allt skulle ett stort antal medborgare, som utan tvivel kommer att uppleva propositionens inställning på här berörd punkt som ett svart slag mot den hitintills bedrivna verksamheten och som ett medvetet avståndstagande från kristna inslag i barnens fostran, möta förskolan med ett helt annat intresse och en positiv samverkan, om ovan berörda synpunkter tillgodoses.

Till detta kommer att den ovan antydda lösningen skulle tillfredsställande tillgodose internationella konventioners bestämmelser rörande föräldrars rätt att öva inflytande på sina barns uppföstran och utbildning.

Med hänvisning till ovanstående hemställs

att riksdagen beslutar

1. att av svenska kyrkan och andra kristna och ideella organisationer bedrivna förskola skall betraktas som jämbördig med av kommun bedrivna och integreras i den i 10 § i lagförslaget föreskrivna planen för förskoleverksamheten, därest den lokalmässigt och personalmässigt uppfyller av statsmakten föreskrivna fordringar,
2. att statsbidrag beviljas dessa förskolor efter samma normer som gäller för de kommunala,
3. att bedömningen av redan nu existerande förskolor för erhållande av statsbidrag sker generöst,
4. att alla föräldrar får rätt att sända sina barn till kristen förskola, därest sådan enligt ovan finns anordnad.

Stockholm den 17 oktober 1973

MARTIN HENMARK (fp)

ERIC NELANDER (fp)

